

SZÁSZVÁROS ÉS VIDÉKE

POLITIKAI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Eiőfizetési árak:

Egész évre — — 240 L | Negyed évre — 60 L
Fél évre — — 120 „ | Egyes szám ára — 6 „
Nyilttér szavanként 6 L.

Alapította: ifj. Szántó Károly.

A szerkesztésért ideiglenesen felelős: Dr. Bocz Soma
Kiadóhivatal: „Szászvárosi Könyvnyomda Rt.“

Megjelenik minden vasárnap.

Mindennemű pénzküldemények a „Szászvárosi Könyvnyomda Rt.“ címére küldendők.

Hirdetések árszabály szerint. — Kéziratok nem adatnak vissza

Lemaradtunk.

Valami végzetes átok sulya nehezedik városunk gazdasági életére s ezzel együtt városunk fejlődési lehetőségeire, haladására. A stagnálásnak olyan szomorú és sivár képe tárul szemünk elé minden téren, hogy e tekintetben Szászváros egész Erdélyben példanélküli, mert ipari és kereskedelmi élete gyorsított ráklépésben és rákvonalban halad visszafelé arra a színvonalra, hol ezelőtt 40—50 évvel állott. Nincs mit szépiíteni a letagadhatlan valót: Szászváros lemaradt az utóbbi két évtized gazdasági versenyében s nem lévén tartalék energia forrása: a nyomasztó jelen gazdasági válsága végleg beágyazta a visszafelé haladás útját, mely hogy hol fog megállani a lejtőn-esés törvényei szerint, az csak akkor lesz nyilvánvalóvá, ha 5—10 éven belül kiépül Kudzsir a maga hatalmas ipari telepeivel, duzzadó gazdasági és kereskedelmi életének a jövőben beláthatlan fejlődési lehetőségeivel.

Az a páratlan konzervatív városfejlesztési csigavérűség, ami az utóbbi évtizedeknek a legspecifikusabb szászvárosi jellegzetessége volt, ma már elérkezett a pusztulásnak ahhoz az etapjához, amit — a szomorú vegetálás mellett — a legkétségbeejtőbb gazdasági romlás, teljes ipari pangás és a kereskedelmi bizonytalanság jellemez. Kétségkívül elmondhatjuk, hogy a jelenben a régi, csendes, szolid tempót sem bírjuk már s fel kell adnunk nemcsakára — ha valami császárvágást nem alkalmazunk — azt a jelentős szerepünket, melyet e kis város ezelőtt 3—4 évtizeddel betöltött hirneves kézműiparával és szolid kereskedelmi piacával Hunyad megyében. Az igaz, hogy Erdélyben a rohamos ipari fellendülésnek és a kapitálista tőke gazdagságnak s az ezzel együtt járó technikai átalakulásnak grandiózus méreteit a legszembetűnőbbben épen vármegyénk nyújtotta az utóbbi 30—40 év alatt a maga gazdag szénbánya, aranybánya és vasolvasztó telepeivel s ez a tény magával hozta azt is, hogy az ipari és gazdasági élet sulypontja e helyekre tevődött át, de mégis ez ipari gravitálódás sem lehetett oka annak, hogy mi a gazdasági versenyben végzetesen lemaradtunk, mert Szászvárosnak olyan

kedvező földrajzi fekvése van, hogy egy aránylag meglehetősen módos és nagy kiterjedésű vidéknek központja ma is és ezt a gazdag vidéket minden szükségletével módjában állott és állana még ma is városunknak kielégíteni, ellátni a maga kézműiparával és kereskedelmével.

Az előrelátás teljes hiánya épen ezért menthetetlen és indokolatlan, mert minden gazdasági eltolódás mellett is a természeti adottságok nem lettek volna eltollálhatók, ha az ipari haladás követelményeivel városunk konzervatív vezetősége csak egy kicsit is számot vetett volna.

Nemrégiben alkalmunk volt Szászsebes élénk ipari és kereskedelmi életét megsejtelni, melyet a jelen nyomasztó gazdasági élet sem tudott tönkretenni. Az ellenállási és utánpótlási képesség oka egyszerűen az, hogy Szászsebes olyan villanyfejlesztő energiaforrással rendelkezik, hogy — nappali áramot is képes lévén állandóan és zavartalanul szolgáltatni, — a kézműipar is villanyerőre rendezkedett be. Pedig Szászsebes nem volt sem gazdagabb város, mint Szászváros, sem kedvezőbb földrajzi helyzete nem volt, mint városunknak. Okosan és előrelátóan kihasznált vízi energia forrása meg épen kisebb és kedvezőtlenebb, mint Szászváros kihasználatlan vízi energia forrása. De voltak előrelátó és számító városvezetők és nem bóbiskoltak örök álmosan a városatyák a tétlenség henye-párnáin, hanem megértették, hogy a villamosság századában haladni csak úgy lehet, ha lépést tartunk a fejlődő gazdasági élet igényeivel és követelményeivel.

A régi Magyarországon csak két város nem ismerte a községi pótdót: Szászváros és a dunántúli Sárbogárd. A város tagadhatatlanul gazdag volt, de már arra nem volt képes, hogy gazdagságát értékesítse is a jövőre. És most ott állunk, hogy ipara teljesen pang s kereskedelme sulyos válsággal küzdök. Hires bőripara lerongyolódott, kocsigyártó és kerek ipara: a multak emléke, messze hires szűcs és ruhakészítő ipara teljesen vegetál, rézműves ipara meg tökéletesen megbénult. A foszlás és pusztulás tünete mindenütt. A város a maga külsejében sem fejlődik és stagnál minden olyan

szomorúan, hogy az egyenesen kétségbeejtő. Itt tenni kell valamit, mert ha tovább bóbiskolunk, Szászváros is eljut oda, ahová eljutottak Kolozs, Szék, Felvinc egykori rendezett tanácsú városok, melyek ma tudvalevőleg csak nagyközségek.

Van a városnak gyönyörű értékes erdeje. Ezt az immobil tőkét tegye mobilá a város. Vagy adja el, vagy vegyen reá olyan kölcsönt, hogy a kor követelményeinek megfelelően építhesse ki a vizierő felhasználásával villanyfejlesztő telepét. A dévai villanyszolgáltatás megint csak fél megoldás és a pusztulás mesterséges feltartóztatása, de nem maga a baj kiküszöbölése.

Ha a vizierő teljesen ki lesz használva, az omladozó gyárak kéményei megint füstölögni fognak, sőt ujak létesülhetnek, mert a faipari vállalatokhoz praedisponált fekvése van városunknak.

A kisipar fejlesztése és megvédése körüli teendőkről a jövő számunkban fogunk beszámolni, mert e téren is alapos és átgondolt tervszerűséggel kell eljárnia városi vezetőségünknek, ha újra akarja élesíteni haladó hirnevünket és versenyképességünket. gf.

Rácz Lajos

50 éves nyomdászjubileuma.

Lélekemelő jubileumi ünnepély folyt le f. hó 14-én vasárnap a dévai népkerti virágóhelyiségében. A Hirsch-nyomda gépmestere: Rácz Lajos ünnepelte nyomdászágának 50-ik évfordulóját. 1877. augusztus havában állott a nyomdagépek mellé s azóta folyton, friss egészségben — kevés megszakítással egy és ugyanazon cégnél — ma is működik.

Dél előtt 10 órakor diszüléssel kezdődött az ünnepély, melyen résztvettek körülbelül százan, kiknek zöme a dévai kerület nyomdászai közül került ki. Oprija O. elnök rövid megnyitó beszéde után Hegedüs Péter emelkedett szólásra, ki ismertette ezen 50 év rövid történetét s azután felolvasta a beérkezett üdvözlő táviratokat és leveleket a következőktől: Romániai Grafikai Munkások Szövetsége Kolozsvár, Lányi I. Arad, nagyszebeni és nagyváradai nyomdászkerület, Suciú G. és Ciontea J. Szászváros, Spitzer I. Lupény, Breitenberg Antalné Gyulafehérvár, Serestély Béla Piski, Jancsó J. és családja Kolozsvár, Ritter Sándor Gyulafehérvár, Szalánszky Aladár Budapest,

Alapított
1812-ben.

SZÖLLŐSY

üveg-, porcellán-kereskedése és üvegezési vállalata
Orăștie-Szászváros

Ajánlja dús a n felszerelt raktárát üveg-, porcellán-, képkeret-, tükör-, villanylámpa- és diszműárakban!

Szabó Imre Székesfehérvár, petrozsényi nyomdászcsoporthoz stb. Természetes, hogy a felolvasott minden egyes táviratra zugó éljenzés volt a felelet, mely az ünnepeket könnyekig meghatotta.

Most következett az ajándéktárgyak átadása. Elsőnek Oprija O. ügyes beszéd kíséretében a dévai nyomdai munkásság ajándékát: egy gyönyörű dohány-tárcát és cigaretta-szipkát — az ünnepeket monogramjának és az év jelentőségének bevésésével — adott át.

Hegedüs Péter felolvassa Dr. Hollós levelét, melyben sok szerencsekívánatai mellett értesíti Rácz Lajost, hogy a multra való visszaemlékezésül ezen alkalomból egy rendfőúr-szöveget az összes hozzávalóval felszerelve ajándékoz neki, nemkülömben Spitzer Ignác volt dévai nyomdász, jelenleg lupényi divatkereskedő levelét, ki teljes két garnitúra alsó fehérneműt küldött neki ajándékba.

Oprija O. felolvassa a kereskedelmi és iparkamara értesítését, amelyben ezen 50 éves jubileum alkalmából Rácz Lajosnak ajándékképpen 3000 leut utalványoz ki. Ugyazintén a Romániai Grafikai Munkások Szövetsége Kolozsvárról 2000 leut.

Mindenek fölött azonban a legmeghatóbb volt Rácz Lajos gépmester főnökének, Hollós Antal nyomdatulajdonos urnak gazdag ajándéka, ki Rácz érdemeit méltatva, a munkás és munkaadó közti legbensőbb egyetértést hangsúlyozva, 10.000 leu készpénzt és egy gyönyörű „Omega“ férfi aranyórát aranylánccal (16.000 leu értékben) adott át, melynek külső fedelén a monogram, belső részén pedig a jubileumi évszám s a tárgy jelentősége volt bevésve.

Ezután dr. Leitner Mihály dévai ügyvéd emelkedett szólásra, ki a hírlapírók nevében magas szárnyalású beszédben méltatta ezen 50 év jelentőségét s legnagyobb megütközését fejezve ki azért, hogy egy ilyen ünnepről — mely a becsületes munka és munkás ünnepe — a hatóság nem vesz tudomást, hogy azon hivatalosan képviseltesse magát.

Laufer Vilmos nyomdatulajdonos a munkás és munkaadó, mint munkástársak közti feltétlen egyetértést hangsúlyozva, az ünnepeket érdemeit méltatva, örömteljes szívvvel részt ezen tisztas munkásjubileumon.

Bubárik gépmester a gyulafehérvári nyomdai munkások nevében üdvözlő a veterán szaktársat, majd

Mallás József muzeum-igazgató talpraesett, humorral fűszerezett felköszöntője után

Rácz Lajos könnyes szemekkel, meghatottan mondott köszönetet az őt elhalmozott sok jókívánságokért és ajándéktárgyakért.

A felköszöntők sorában egy érdekes jelenet is volt. Triznyai Erna szászvárosi fiatal leány odalépett az ünnepeket mellé s egy rövid, de velős beszéd kíséretében kijelentette, hogy mégis csak ő hozta a legszebb ajándékot. Persze, a nagyszámú ünneplő közönség kíváncsian várta, vajjon mi lehet az, amikor egy nagy csattanást hallva látja, hogy egy hatalmas pusztit nyom Rácz bátyánk ajkára. A jelenvolt publikum e nem várt jelenetre nagy hahotában tört ki, a fiatalabb generáció azonban nyomban kijelentette, hogy e pillanatban ők is szerették volna az ötven évet jubilálni.

Az idő délután fél 2 óra felé járt már, mire a diszülésnek vége lett, mely után megtörtént a csoportkép felvétel, melyen az összes megjelent nyomdászok az ünnepeket együtt lefényképeztettek, s csak most kezdődött meg a poharazás, amelynél jó példával járt elől Laufer Vilmos nyomdatulajdonos és Mallás József muzeum-igazgató, akik azt

egy hordó sör megrendelésével kezdték meg, és Hollós Antal nyomdatulajdonos, ki egy másik hordó megrendelésével fejezte be.

Az ünneplők között megjelent Berger Edward amerikai nyomdász és Sellei vendéglős az összes jelenlévőket saját vendégeiként délután 6 órai uzsonnára a Sellei-féle vendéglőbe hívták meg s ott szintén megjelent mintegy 30 nyomdász és vendég, hol este 9 óráig vig társalgás közt az uzsonnát befejezve, vacsorára átrándult a társaság a szomszédos „Kaszinó“ vendéglőbe, hol éjfél 1 óra tájt fejezte be a lelkes és feledhetetlen munkás-ünnepélyt.

Mi, akiknek módunkban volt Rácz Lajos kollégánk 25 éves nyomdászjubileumán is résztvenni, — mely alkalommal az akkori kormány részéről is elismerésben részesült, amennyiben diszoklevelet és két darab száz koronás aranyat kapott, — örömteljes szívvvel Istennek hálát adva rebegünk imát, hogy 50 éves jubileumán is ott lehettünk s kívánjuk, hogy az Ég tartsa meg őt még sokáig nekünk, családjának és a nyomdaiparnak!

Orosházi.

Harangszentelés.

„Az én házam imádság házában hivatik“ olvasható az ó-sebeshelyi róm. kath. kis templom bejárata fölött. Mély vallásos meggyőződés választotta jelmondatul e sorokat, mintegy figyelmeztetőül az érkezőnek, hogy minden világi gondolatot, bünt, kishitűséget veszen ki lelkéből s tisztult szívvvel igyekezzék állépní ezen Isten és „imádság házában“ küszöbét.

Talán a környezet: a kis völgyet körülölelő vadregényes sziklabérceken büszkén dacoló fenyők, a szeliden rezgő nyárfalombok suttogása, talán a gyorsan tovaszaladó kis patak csörgedezése, talán a templomot védőleg beárnyékoló halk, komolyszavú diófák suttogása ébresztik fel azt a néma áhitatot, mely teljesen betölti lelkünket s imára kucsolja kezeinket.

Ezen kis templomba nem azért megyünk, hogy az emberi lángész és művészet alkotásaiban gyönyörködjünk, hanem hogy a természet csodáit bámulva, Isten közellétét, segítségét és a hit összekapcsoló erejét érezzük. Mert csak ezen nagy erő teszi lehetővé az egyház és a kis templom fenntartását, sőt fejlesztését.

Nagy örömnepet ült e kis templom f. hó 14-én, mikor a háboru alatt elrekvirált harangok pótlásául a meglevő mellé egy kis harangot szentelt. Ott állott az ünnepeket díszbe öltözött hajó közepén emelt állványon virágoztól elborítva a Szent Antal tiszteletére adományozott új harang. Meglevő társa zugva, csengve, bugva küldte messzire hívó szavát le a völgybe kicsiny házak felé, világgá kiáltva nagy örömet: társa megérkezését. Hívó szava nem maradt hatástalanul, sokan siettek az örömnepben résztvenni. A rendes vasárnap vacsernye után a Szászvárosról évekkel ezelőtt legnagyobb sajnálatunkra Sebeshelyre távozott szeretett lelkiatyánk: Ferenczy Vendel plébános ur megszentelte a harangot s lélekemelő tanulságos beszédben ismertette a szertartás egyes részeinek jelentőségét s a harang szimbolumát.

Igy tudtuk meg, hogy a harang Csiszér Gyula ur nemes lelkére valló adománya és Dizmacsek ur és társai szállították. A kereszt-szüli tisztséget Ilk József ur és Ilk Józsefné urnő látták el. Hálátelt szívvvel mondott köszönetet a főtisztelendő ur az adakozónak és közreműködőknek s együttesen imádkoztunk

Isten áldását kérve ugy a harangra, mint a jelenlévőkre. Áhitatos fohász szállt fel nemcsak a Pásztor részéről-hiveiért, hanem a hitek részéről is a Lelkipásztorért, ki egész életét a szó legnemesebb értelmében hivatásának szentelte: vasárnap bebizonyítva láthatta azt, hogy élete célját elérte, a mag, mit hintett, nemes gyümölcsöt terem, mert maroknyira apadt hivi között is mindig akad, kit hite, vallása jótettek gyakorlására sarkal. Közben felszerelték s megkondult az új harang ezüstcsengésű szava, hogy a régivel együtt az idők végtelenségéig hirdesse a békét, vallásosságot és Isten dicsőségét! K.

HIREK.

750.000 református

képviselő gyűlt össze kincses Kolozsvár falai között, hogy meghallgassa a multnak mérlegét s határozzon a jövő kötelességei fölött. A hivatottak mind eljöttek. Eljöttek a messze székely hegyek közül, el a Barcaság áldott síkságáról, el a kárpátok bércei közül, elküldte Kenyérmező, a Mezőség, s a Királyhágó vidéke a maga bizalmának kitüntettjeit s eljöttek a Szilágy-ságiak mind hittel s szeretettel, eljöttek tudatában annak, hogy ha valaha, akkor éppen most a legfőbb kötelesség összegyűlni a Farkas-utcai ősi templomban hitet tenni a vallás és faj iránti tántoríthatlan hűségéről, hitet tenni az ősek templomában, hogy elődeinek magyarsága, Isten dicsérete, becsületessége nem elkorcsult utódoknak lett az öröksége. A megpróbáltatásoknak hosszú esztendején keresztül hitben, lélekben, nagyon megfogyatkoztunk. Kisebbségi voltunkat ért ezer ostorcsapás közül nem egy érte az ősi egyházat s a vallásszabadság klasszikus földjén bizony nem egyszer rikoltott fájón az érc kakas omladozó templomok, elfoglalt iskolák tornyán. Oh bár tanultak volna képviselő uraink, fenn kincses Kolozsvár történelmi emlékektől telt falai között, a mult hagyományaiból, a Bocskaiak, Rákocziak, Báthoriak, Bethlenek szelleméből. Oh bár merítették volna erőt a martir halált halt papok erős hitéből, hogy azt szétvive a bérkoszoruzta lankákra, hirdethessék nekünk itthon maradottaknak a megújított hitet, a törhetetlen bizalmat egy nyugodtabb, szebb jövő iránt. Oh bár tetteik szolgálnának követendő példaként a hitükben, nemzeti voltukban megtántorodottaknak, kik céltalan kóborolnak e nehéz időnek rögzös utjain. Erő, egység és megértés árad ki e történelmi hangulatu közgyűlésből. A Kelet reformátusainak parlamentje nem csak egy felekezethez, de Románia kisebbségeinek is a vára. Az onnan hangzó szó, nem csak egy felekezethez szól, hanem az egész magyar kisebbségnek, az abból áradó erő a magyar erő, annak a magyarsága a makulatlan magyarság, mely tud akarni, dolgozni, tünni és tud ha kell elődei példaadása alapján martir is lenni, de minden balsorsos keresztül győzni is fog, mert: „Erős várunk nekünk az Isten“... —b—

— Hírek a róm. kath. egyház köréből.

A Szent Ferencrend ez évi szokásos provinciális gyűlését e hó 10-én tartotta meg Désen. Az ülés tárgysorozatán szerepeltek a papi áthelyezések is. Így a szászvárosi róm. kath. egyházközség is új vezetőt nyert P. Weldin Konstantin személyében: Vikáriusnak P. Szócs Izidor maradt meg. A jelenlegi záradfőnököt P. Szakács Elődöt Mikházára helyezték át.

— **Már az egyházaknak sem szabad hiveiket összeírni.** Tudvalevőleg az Avarescu kormány, politikai okokból, nem engedte meg, hogy a Magyar Párt egybeállítsa az ugynevezett magyar lélekszám katasztert s eltiltotta a házi népszámlálást. Minthogy e kérdést teljesen az állami feladatok attributumaként kezelte, az Avarescanus kormány a magyarság a népszámlálási hivatalos elfogultság ellen megtette, — a még ismeretlen eredményű politikai kérdéssé degradált ügyszönyegre kerülté alkalmával, — a maga tiltakozó óvását. Annál kínosabban lepte meg az egyházakat az a felsőbb helyről irányított nyomás, amelyik az egyházaknak sem akarja megengedni, hogy hiveiket számon tartsák. Az egyházaknak nemcsak autonom joguk, hanem egyenesen életkérdésük is, hogy a hiveket számon tartsák, hogy az egyházi közhatalmukat a hivekre arányosan ki is rohaszák, továbbá, hogy a kura-pásztorális és belmissziós kötelességeket a hiveken gyakorolják. El lehet mondani, hogy az intenzívebb lelki gondozás és a vallásos élet mélyebbítése épen a szabad egyházi összeírás akadálytalan biztosításán sarkallik. Ez az egyházi nyilvántartás: egyenesen az üdvösség kérdésének adminisztratív jelentkezési formája — és mégis megtörtént Szászvároson, s általában az egész Hunyad megyébe, hogy ezt az egyházi autonom jogot is befecsentették a politika sarával. Előbb puhatolozással jártak utána, hogy hol és mikor és milyen eredménnyel tartottak az egyházi vezetők népszámlálást. Pl. nagy meglepetésünkre a róm. katolikusok vizkeresztli házszentelő látogatását is felette sérelmezték és kifogásolták. Hát ez a vizkeresztli evangélizálás és sacrificálás a Nicea-i zsinat óta (325 Kr. u.) a föld minden részén általános egyházi szokás. Mit nem fognak már egyszer kifogásolni? Aztán tessék megmondani, hogy a kongrua kiutalást miként lehet ebben a mustra vármegyében elérni, ha a törvény által követelt lélekszám kimutatását az egyházak el nem készíthetik, vagy ha pl. a családkönyvek alapján e kimutatás el is készíthető, mi lesz a további sorsa a kongruának, az anyasításnak stb., ha a közigazgatás megtagadja a kimutatás aláírását? Ilyesmi történt a szászvárosi reformátusokkal is, mert az egyházi felsőbb hatóság által sürgősen követelt lélekszám kimutatás aláírását megtagadta a városi hatóság. Jól tudjuk, hogy felsőbb rendeletre megy az egész visszaélés a legkézenfekvőbb jogok és kötelességek rovására, épen ezért kíváncsiak vagyunk már, hogy hol és mikor fog vége lenni ennek a paradicsomi állapotnak.

— **Az egyetemi ifjuság estélye.** F. hó 28-án a helybeli egyetemi ifjuság egy nagyszabású nemzetközi estélyt rendez. A három nemzet ifjusága vetékedve készül a nemes versenyre, mindegyik a legszebbet, és a legjobbat igyekezve nyújtani. A kiváló és hatalmas programmu estély iránt megyszerte nagy az érdeklődés.

— **A szászvárosi református egyház romlodozó templomának újjáépítése** céljából évek óta sőt évtizedek óta gyűjti a költségek fedezetére szükséges tőkét. A világháború az addig és azalatt gyűjtött tőkét vagy legalább is annak legnagyobb hadikölcsönbe fektetett részét megsemmisítette s most ott áll az egyház, hogy a dűledező templomból három év óta kitiltva, istentisztelettartás végett itt-amott könyörületből megtúrve égető szükségét érezve az építkezés megkezdésének, alig 200.000 leu pénzföldött rendelkezik az építkezés céljaira, amely építkezés a tervek egybevetése után többet igényel egy milliónál. Az egyház a

városi tanácshoz folyamodott, hogy ahhoz a hagyományhoz hiven, mely soha se ismert különbséget a város különböző hitfelekezetei kulturális szükségleteihez való hozzájárulása alkalmazásában, részesítve ezuttal is a ref. egyházat a városhoz méltó és az igényeknek megfelelő segítségben. A tanács e héten tárgyalva a kérést, azt elvben elfogadva elhatározta, hogy ez őszön a jövő évi költségvetés összeállításával a lehetőség határai között fogja a segítő összeget megállapítani.

— **Cenzura a helybeli postán.** Mint értesültünk a helybeli posta már hosszabb ideje megtagadja a külföldi napilapok kiadását. Ez a rendelkezés annál inkább érthetetlen mert az ország egész területén szabadon árusítják ugyanezeket a lapokat. Ez önkényes rendelkezés ellen úgy értesültünk, hogy a károsultak kártérítési keresettel fordulnak a bírósághoz.

— **Tennis-verseny Piskin.** Vármegyénk szépen fejlődő tennis-sportjáról tett bizonyosságot e hó 15-én a döntő mérkőzéssel befejezett piskii tennis-verseny, mely a maga nagy benevezéseivel csaknem országos méretű mérkőzés volt. Petrozsény, Hunyad, Marosilye, Lugos, Déva, sőt Arad is képviseltette magát a nemzetközi viszonylatban is elismert Dörnerrel, ki a férfi egyes győztesével játszott, helyesebben mutatott be valódi teniszjátékot, a vidékről egybegyűlt teniszkedvelő közönség gyönyörködtetésére. Reméljük, hogy városunk kicsiny tennisező tábora is kedvet kapott egy városközi mérkőzés megkezdésére, mely egy kis mozgást hozna a külömben lanyhuló sportéletünkbe.

— **A dévai villamos-mű részvénytársaság** által Szászváros város tanácsához az áramszolgáltatás ügyében tett ajánlatot a városi tanács jogügyi, gazdasági és villamosügyi bizottságai letárgyalták s elvben el is fogadták, illetőleg a tanácsnak elvben elfogadását ajánlják azzal a föltétellel, ha a részvénytársaság a szolgáltatott áram egységára tekintetében olyan nivóra száll le, mely nivón a város polgársága a maga érdekeit is biztosítva és megvédve fogja látni. A bizottságok Vulcu János, tanácstagot bízták meg a további közvetítő tárgyalással, melytől a legkedvezőbb eredményt lehet várni.

— **Helyszüke miatt több kéziratunk** jövő számra maradt.

— **Tánciskola Szászvároson.** Kiss Ádám jóhírnevű helybeli táncianár, körutjáról hazakerkezvén, szentember havában fogja megkezdeni modern tánciskoláját, ahol tanítva lesznek a megszokott táncokon kívül az összeses külföldi táncujdonságok.

— **Két autó-baleset a perkászi vámnál egy nap alatt.** A Sétatér utban folytatódó országuton az u. n. perkászi vámbódé előtt tudvalevőleg egy nagy, kövezett keresztvizárok teszi az utat veszedelmessé mindenféle jármű, de főleg az autók számára. Már maga az a tény is, hogy épen az árok elébe van építve az uttestre a vámbódé: elegendő és veszedelmes akadály a zavartalan közlekedésre, mert egyrészt az ut is meg van a bódéval szűkítve, másrészt meg a vámsorompó is olyan kellemetlen akadály, hogy nem csoda ha az árokért oldalt faroló járműveket, főleg autókat egyre-másra érik a balesetek. A dévai 211-es teherautó pl. teljes lassúsággal ment neki e hó 18-án a vámház előtt taksát fizető 112-es tordai luxusautónak és azt alaposan megrongálta. Ugyancsak itt és e napon egy dévai 28-as számú teherautó fékezés után, de farolás közben, tengelytörést szenvedett. A nagyon forgalmas uttestet meg kell szabadítani az akadályoktól addig míg valami nagyobb baleset elő nem adja magát. Mindenek előtt a bódét építtesse a hosszanti lefolyó árokra a város, hogy táguljon az uttest, a kövezetárkot meg helyettesíttesse ce-

mentgyűrűs vízlevezetővel, hogy a pityóka kövekkel még zökkenősebbé flaszterezett árok eltűnjön az országutról. Ha nem fogadják meg jó tanácsnkat, meglátják — előbb-utóbb baj lesz!

— **Katasztrófák éve.** Emberemlékezet óta nem érte a földet annyi katasztrófa, mint ebben az esztendőben. Az erre vonatkozó statisztika megdöbbentő képet ad arról, milyen nagy mértékben sulytották elemi csapások az 1927. év folyamán az emberiséget és milyen sulyos következményeik voltak ezeknek a katasztrófáknak. Amerika és Ázsia szenvedtek a legtöbbet, de nincs egyetlen része se a földnek, amelyet ne ért volna valamely rettenetes csapás 1927. első felében. 196 nap alatt, január elsejétől július 15-ig nem kevesebb mint 5371 emberáldozatot és 9849 sebesültet mutat ki a statisztika, valamint milliárdokra menő károkat. Négy város teljesen elpusztult. A bedőlt és tönkretett házak száma pedig 88.845-öt tesz ki. Az év eleje óta 21 földrengést, 38 orkánt, 37 vizáradást, 9 hólavínát, 25 katasztrófális vihart és 8 vulkánkitörést jegyez fel ez a szomorú statisztika. A földrengések sorozata ujév napján Kaliforniában vette kezdetét, februárban Dalmáciában és Hercegovinában pusztított a földrengés, márciusban Magyarországon. A legnagyobb földrengés márciusban volt Japánban júliusban pedig Palesztinában és a Jordán vidéken követelt emberi és anyagi áldozatokat. Az első orkán februárban volt Ausztráliában, Queenslandben. Ugyanebben a hónapban Los-Angelesben és Toeraina francia kerületben tombolt az orkán, márciusban pedig elpusztította az egész Madagaszkárt. Áprilisban egy texasi várost érte ugyanez a szomorú sors, májusban pedig Kansasban, Missouriban és Nebraskában. Ez utóbbi orkánok áldozatainak száma meghaladta a 300 halottat és 1500 sebesültet. A vizáradások közül a legnagyobb és a legrettenetesebb a Missisipi áradása volt, amelynél 778 ember vesztette életét és 335.000 vált hajléktalanná. Ha méreteiben kisebb is, de ugyanilyen rettenetes volt a szászországi vizáradás, amely 140 emberéletet követelt. Az év első hat és fél hónapjának e szomorú statisztikája után nem nagy bizakodással nézhetünk az év többi része felé, mert hiszen a meteorológusok már augusztus hónapra is nagyobb viharokat jósolnak.

— **Megint erdőégés volt.** A Csendea erdőrésztletben e hó 14-én megint tűz ütött ki Marhákat őrző pásztor gyermekek vigyázatlansága okozta az alomtűzet, mely circa 20 holdnyi területen csupán a száraz avart égette fel. Az idejében kivonult tűzoltóság a tüzet hamar eloltotta. Kár nincsen, mert a szálas fák nem égtek meg.

— **Ebhullás.** A hosszú idő óta kiadott ebzárlati rendeletek figyelmeztetések be nem tartása végre kiméletlen lépésre kényszerítették a rendőri hatóságot. A napokban strichnines hussal eddig circa 50 drb. csatangoló kutya esett gazdájuk nemtörődömsége miatt áldozatul. Ezt a radikális eljárást többször meg fogják ismételni s így reményünk lehet arra, hogy a feltűnő mértékben elszaporodott veszetzégi esetek megszűnnek.

Mezőgazdasági séta.

III.

A buzaföldeket rég letarolták. Augusztus végén, szeptember közepén beálló esős idők lehetővé teszik a friss szántást. Nemsokára sor kerül az őszi vetésre és mezőgazdánk bizonyára elfelejtik majd a vetőmagot megpácolva elvetni. Az idén u. i. az üszök a bu-

zavetést nagyon megtámadta. Gazdáink az üszkös buzát félre is tették azt gondolva, majd jó lesz a majorságnak. Tehát az amugy is csak közepes buzatermésnek egy bizonyos hányada, mert üszkös, nem adható el, értéktelen s az ily gazdálkodás ellenkezője az ugynevezett többtermelésnek; szeretnők, ha gazdáink a többtermelés tudományát kis ujjukban hordanák.

Mi tehát a teendő? A vetőmagot pácolni kell! Némely vidéken oly maradiak a mezőgazdák, hogy a vetőmagot hihetetlen hig tehényganéjban pácolják. Még a legelterjedtebb a kéköves oldatban való pácolás, de ez sem az igazi, mert a vetőmagot nem védi meg biztosan az üszöktől és erősen leszállítja a mag csiraképességét. Itt is a vegytudomány siet a mezőgazdák segítségére. Szerintünk az eddig legjobban bevált pác az ugynevezett „Porzol“ amely amellet, hogy abszolút biztosan megvédi a termést az üszöktől, elősegíti a mag csirázását is s az így kezelt mag erőteljesen és egyenletesen csirázik, több hozamot ad, amugy kevés kiadással nagyobb termést biztosít. Jól teszik mezőgazdáink ha hasonló cikkeinket és jó tanácsainkat megszívlelik, mert csak így tudják elérni azt, hogy egy kis körültekintéssel nagyobb hasznot préseljenek ki az áldott anyaföldből. Ez is egy neme az ugynevezett többtermelésnek. Fő.

Innen-onnan.

Bier — bor — beszéd.

Az 1857-ik évben történt, hogy egy bécsi német éleclapban valaki a sör magasztalására (melynek mint tudva van, németül Bier a neve) s a bor gyalázására egy pár sornyi cikket írt, melyben az volt a legnevezetesebb, hogy a német nyelv bőségének bizonyításául benne minden szó B betűn kezdődött. Kapta magát Jókai Mór s ezt a választ küldte Gambinus hívének:

Bécsi bácsi!

Biert bátorokodol bāmulni, bāntva boromat. Bū-bele Balázs badar beszéd, barátom. Bármint biztass, borba boritom bitang bajaimat. Becsülöm békés bosszuságod. Bus brugó bōg belōled. Barkómra! Badacsonyi billikom bum bōrtōne, budai bērcrōl buzgō bikavér bānatom bundāja. Borostyānt, babért, bātorsāgot, barātsāgot, barna babām bājait borāg birja bontani; borba betegszik bukva-bukik, bubānat, birodalmad! Bār Bacchusra bōmbōlō bombākat bocssāss, bolond betyārnak bizonyisd — bizony barátom, borba billegetem barna bajuszomat. Berlin, Braunschweig, Budweiss birka, béka, bármī barom bátran beszélhetnek; becsūletemre bajtárs, bor birja bizalmam, belső borumat borral biztatgam. Bō bugyogót Bruder!

Babos Barnabás,
becsūletes bor-becsūlōbiztos Budán.

Ludesd—Godian—Scārna—Steaua.

1927. július 10.
(Folytatás.)

Épen elakartam mondani ezt a bolondot, jön vad iramban egy podgyászló körül 5 fiatal tiroli turista, vezetővel az élükön Szebenből. Köszöntjük s hogy a kettős „l“-let nyomatékosan gurgulázzák állapítottuk meg, hogy bizony csak a ruha tiroli. Röviden beszédbe elegyedve az egyik, bőrgyáros apja milliőinak tudatában, elnyiffantja, hogy az egész ut „Kein Vergnügen“. Nem is lehet, — aki rohanva szeli át a hegyeket — minden érzék nélkül a természeti szépségek iránt.

Innen tovább már fenyvesek között haladunk a Godian alá, minden forrást megkóstolva. A természeti szépségek egész özöne hat reánk, ám láttuk már sokszor, alig tudunk megválni tőlük.

Érdekes botanikai megfigyelésünk, hogy a régebbi keletű fenyvesek oly tömegesen vannak ellepve egy bizonyos családbeli mohával, hogy tüleveleket a fenyőfa legmagasabb csucsán észleltünk csak, s úgy láttuk, hogy ezen moha időelött kiszáritja a fenyőket, rengeteg kárt okozva ezáltal. Közben Erich a szakturista minden 6—7-ik lépésnél csak a ballába hegyivel mászik azt állítva, így könnyebb a mászás. Megpróbálom, fenét könnyebb, úgy megfájult a ballabam, hogy inkább csak mentem normálisan. Szakturista társunk kissébb előbbre haladva meglát egy hatalmas dorongot a földbe dugva. Ez izgatja és próbálja kihuzni, nem megy, próbálja magától elnyomni, nem megy, próbálja testsúlyának teljes latbavetésével magafelé huzni, egy roppanás — és jobb pofacsontja oly hatalmas pofont kap, hogy csak úgy cseng belé az erdő. Megilletődve álljuk körül, nevetünk is, nem is, oly komikus volt a helyzet. S erre ő feltápázkodva, megszólal a siri csendben egy kicsit hibásan: „Hát ez mire volt jó?“ Erre bizony mi sem tudtunk megfelelni. „Ilyen hatalmas pofont életemben nem kaptam, mint emitt, hogy úgy zeng belé a fejem, a teremtésit.“ Ezt elhittük neki. S hogy első segélyben részesíthessük, leszaladánk egy forráshoz, jól megmostuk a sebet s mentünk tovább. Hát bizony hatalmas pofon lehetett, mert csak veszem észre, hogy már nem lép ökelme minden 6—7-ik lépésnél féllábbal, hanem ugyancsak teljesen. Megfeledkezett. Komisz história lehet ám az, ha valakinek a feje zeng.

A Godian csucsán a megszokott hatalmas levegőáramlat. A többihez lant kell. A Godian aljában egy hatalmas forrás, oly hideg, hogy aki abból iszik, egy miatyánk hosszát eláll a lélegzete. Itt ebédszünet.

Villámsujtotta, vihardöntötte őserdők között menve, elérkezék a Scārna s mert egy gredistei szépség meghívott, hogy lennénk vendégei a Steauán, így érkezék meg este 7 órakor Steauára. A 3 Stina és melléképületei a gredistei bíró feleségének kormányhatósága alá tartozik s az ő legfelsőbb parancsára szállásoltattunk el saját „Esztinájában“: s annál is inkább fogadtunk szót, mert mikor a bíró feleségének szépséges szép leánya reánk mosolygott, annak ellentállani nem lehetett. Csupán ezért a szépségért érdemes volt ide eljönni. Öntudatos testtartása, testalkata tökéletes antik-szobor, gyöngysor fogai vakítóan fehérek, pedig soha fogpasztát nem láttak, merész ivelésű szemöldök, iciny-piciny cseresznye-szaj s a bőre? hajnali

pirkadás habbal! Tökéletes szépség! Az anya pedig egy tökéletes, öntudatos, — valamikor szintén szépség, — finom háziasszony, hogy ritkítja párját. Oly kedves, oly előzékeny, hogy ellágyul belé az ember. „Na kedves uraim, mit parancsolnak vacsorára? mindennünk van!“ — Bálmost, bálmost, kiabáljuk össze-vissza. Egy önelégült, büszke mosoly a válasz. Bálmos? Ez kérem külön egy költemény. Ime a receptje: 5 liter valódi friss „tejszín“, két marék máléliszt, egy marék turó szeretettel megfőzve. Igen, szeretettel, amelylyel elhalmozott mint saját gyermekeit a drága háziasszony, az ég áldja meg minden széppel és jóval. Hozzá egy tál savanyu tej, 4 fakanál. Egy kanál bálmos, egy kanál aludt tej, így kell ezt enni, s mert megtiszteltük a bíró feleségének hajlékát jelenlétünkkel, mindezt csak úgy ingyen, potyára, ez, bájos, csodálkozó olvasóm, ez a gastronomikus élvezetek csimborasszója. Nagyon fujva eresztettük meg a nadrágszijjat, — keleti gyönyörök netovábbja.

Ergast.

(Folyt. köv.)

Cenzurat: de Liviu Herlea, Polițai.

„ERZSÉBET“-MOZI

A KONVIKTUSBAN.

Alapítva 1911-ben. — Ig. váll. Neuvirth György.

Ma vasárnap, f. év aug. hó 21-én délután 4³⁰ és este 8³⁰ órakor:

Uj! FANAMET-FILM Uj!

Lidia táncosnő

vagy a

Kaukázus hercegnője.

Bródy és Martos operettje nyomán. Főszerepben:

Constance Talmadge,
Tullió Carminati.

Fanamet-film! Továbbá:

HOL A GYEREK?

Humoros.

AERON

a legjobb légyfogó,

nagyban és kicsinyben kapható a „Szászvárosi Könyvnyomda R.-t.“ könyv- és papirkereskedésében.

Nincs a megyében napilap,

s így a megyei vonatkozású eseményeket, személyi és egyéb híreket, rendeleteket s üzleti vonatkozású hirdetéseket

csakis a megyében megjelenő ujságokból olvashatja.

Rendelje meg a 15 év óta fennálló s a megye minden részébe járó

„Szászváros és Vidéké“-t

Előfizetési ára: Egész évre 240, félévre 120, negyed évre 60 leu. Hirdetési olcsók!

Nyomatott a „Szászvárosi Könyvnyomda Részvénytársaság“ gyorsajtóján.